

Selvstyrkelsesbevægelsen (1)

Som reaktion på Kinas ydmygelser i Opiumskrigen og de ulige traktater, er der en række lærde embedsmænd, som i årene 1860-95 tager forskellige initiativer til at styrke Kina i forhold til vesten. Disse mange forsøg på at styrke Kina, omtales under ét som Selvstyrkelsesbevægelsen fra ca. 1860 – 1895. Det var karakteristisk for selvstyrkelsesbevægelsen, at man ikke argumenterede for grundlæggende kulturelle eller politiske forandringer, men alene for mindre justeringer i forhold til den nye virkelighed som mødet med den europæiske imperialisme repræsenterede. Her skal bringes uddrag af fra et par af disse reformatorer:

Feng Guifen (1861): Hvorfor er Kina svagt?

Feng Guifeng (1809-74) tog initiativ til at der i 1863 oprettes en skole for vestlige sprog og videnskab i Shanghai. Han mente ikke at kineserne i bund og grund kunne lære noget nyt af vesterlændingene, men at kineserne skulle blive bedre til at udnytte det de allerede kunne. Teksten her er uddrag fra hans essays i bogen "Protest from the study of Jiaobin" fra 1861.¹⁴

"Ifølge den almindelige geografi som er opgjort af en englænder, er Kinas territorie otte gange større end Rusland, ti gange større end De Forenede Stater, hundrede gange større end Frankrig og to hundrede gange større end England. ... Alligevel er vi blevet skamfuldt ydmyget af de fire nationer, ikke fordi vores klima, jord eller ressourcer er deres underlegne, men fordi vort folk er underlegne Nuvel, vores underlegenhed skyldes ikke hvad Himmelen har tildelt os (dvs. nedarvede natur), men skyldes snarere os selv. (...) Fordi denne underlegenhed skyldes os selv, er det stadig skamfuldt, men dog noget som vi kan gøre noget ved. Og hvis vi er skamfulde, er der intet bedre at gøre end at begynde en selvstyrkelse.

Hvorfor er de vestlige nationer små og alligevel stærke? Hvorfor er vores nation stor og samtidigt svag? Vi må søge efter midlerne til at blive deres ligemænd, og det afhænger alene af vores men-

neskelige anstrengelser. Med hensyn til den nuværende situation, kan følgende observeres: I at undgå spild af menneskelige talenter, er vi barbarerne underlegne; I ikke at spilde naturressourcer, er vi barbarerne underlegne; I at tillade at der ingen barriere er mellem herskeren og folket, er vi barbarerne underlegne; og i at lade handling følge ord er vi også barbarerne underlegne. Afhjælpningen af disse fire punkter skal findes i os selv. De kan blive ændret øjeblikkeligt, om blot kejseren udstikker den rette kurs for os. Der er ingen grund til at lære fra barbarerne i disse sager.

Vi har kun én ting at lære fra barbarerne, og det er stærke skibe og effektive geværer.... Der skal gives midler til at etablere skibsværfter og arsenaler i hver en handelsby. (...)

Vores nations vægt på embedseksamener har i gennem lang tid lejret sig dybt i befolkningens bevidsthed. Intelligente og fremragende studenter har spildt deres tid og energi på så ubrugelige ting som de stereotype eksamens essays, eksaminations papirer og formel kalligrafi ... Vi bør nu bede halvdelen af dem om, at anvende tiden på at fremstille instrumenter og våben og at fremme naturvidenskaben. ... Kinesernes intelligens og opfindsomhed er helt bestemt overlegen i forhold til de forskellige barbarer; det er kun fordi vi ikke hidtil har gjort nytte heraf. Når regeringen over os finder glæde ved noget, så vil folket under den forfølge det videre: deres reaktion vil være som et ekko båret af vinden. Der bør være nogle personer med ekstraordinær intelligens som kan få nye ideer og forbedre de vestlige metoder. Til at begynde med må de bruge vesterlændinge som lærermestre og forbilleder; herefter vil de opnå det samme niveau og være deres lige; Endelig vil de bevæge sig fremad og komme foran dem. Heri ligger vejen til selvstyrkelse.

Vi skal bruge barbarnes instrumenter, men ikke overtage deres kultur. Vi skal bruge dem således at vi kan afværge dem. (...) Kun således kan vi skabe fred i riget; Kun således kan vi blive den ledende magt i verden; (...) Frigøre os fra ydmygelserne (...) og forblive den største land på jorden"

¹⁴ (Lufrano, 2000) s. 235-236. Oversættelse Otto Leholt

Selvstyrkelsesbevægelsen (2)

Principper kontra det praktiske

*Et af de første projekter som Selvstyrkelsesbevægelsen fik iværksat var oprettelse af skoler som underviste i fremmede sprog i 1861, og senere også i naturvidenskab. Dette førte i 1867 til debat ved hoffet, hvor flere konfucianske lærde så dette som uforeneligt med den klassiske lære og som en trussel imod denne. En af modstanderne var den mongolske leder af Statssekretariatet, Woren, hvis synspunkter her bringes i uddrag.*¹⁵

”Hvis vores studerende i almindelighed skal undervises i disse emner (astronomi og matematik) af vesterlændinge, vil det øve stor stude ... Deres tjener har lært, at den måde hvorpå man opbygger en nation er ved at lægge vægt på ritualer og korrekthed, ikke på magt (*and plotting*).¹⁶ Den fundamentale indsats ligger i folkets sind, ikke i teknikken. (...)

Fra antikken og ned til moderne tid, har Deres tjener aldrig hørt om nogen der kunne bruge matematikken til at rejse en nation fra en tilstand af forfald eller at styrke den i tider med svaghed

Siden indgåelse af fredsaftalen (Tianjin-traktaten) har kristendommen været fremherskende, og halvdelen af vores uvidende folk er blevet narret heraf. Den eneste ting vi kan stole på er, at vores lærde med tydelighed forklarer folket om de konfucianske grundsætninger, som vil gøre det muligt at understøtte den uvidende befolknings sindelag. Hvis vores talentfulde og fremragende lærde (...) skal afvige fra de almindelige studier og følge barbarerne, så vil det korrekte sindelag ikke udvikles, og dermed vil de onde ånder (evil spirits) blive styrket. Efter flere år, vil det ende med ikke mindre end at drive flertallet af de kinesiske folk, til at vise deres troskab til barbarerne”.

¹⁵ (Lufrano, 2000) s. 238-39. Oversættelse Otto Leholt

¹⁶ Engelsk tekst '*power and plotting*', mangler oversættelse heraf ..?

Zeng Guofan og Li Hongzhang

*Zeng Guofan (1811-1872) og Li Hongzhang (1823-1901) er de mest fremtrædende repræsentanter for 'selvstyrkelsesbevægelsen'. Begge med høje klassiske uddannelser bag sig og var aktive i nedkæmpelsen af Tai-ping oprøret. De havde begge høje embedsposter i provinserne som guvernører og generalguvernører og havde en pragmatisk tilgang til spørgsmålet om at lære af vesten. Uddraget her er fra et brev de sendte i marts 1871 til det nyligt oprettede udenrigspolitisk kontor (Zongli Yamen)*¹⁷

Sidste efterår (...) diskuterede vi forslaget om, at udvælge intelligente unge som kunne sendes til skoler i forskellige vestlige lande for at studere militær administration, skibsfart, infanteri taktik, matematik, fremstillingsvirksomhed og andre emner. Vi vurderede at deres uddannelse kunne afsluttes efter godt ti år, hvorefter de kunne vende tilbage til Kina så andre kinesere kunne få en grundlæggende forståelse af Vestens overlegne teknikker. (...) Nogle vil sige, "Arsenaler er blevet etableret i Tianjin, Shanghai and Fuzhou for skibsbygning og fremstilling af våben og ammunition. Tongwen College (for udenlandske sprog) er oprettet i Beijing for at Manchuer og kinesiske unge kan studere under vestlige lærere. En sprogskole er åbnet i Shanghai for at uddanne de unge studenter. Det ser derfor ud som om at man er godt i gang i Kina og at der derfor ikke er nogen grund til at sende de unge udenlandsk." Disse kritikere glemmer imidlertid, at åbne arsenaler for fremstillingsvirksomhed og at åbne skoler til instruktion er kun begyndelsen på vores bestræbelser på at rejse os. (...) Vesterlændinge søger praktisk viden ... Hvis vi kinesere ønsker at overtage deres overlegne teknikker og pludselig prøver at købe deres maskiner, vil ikke bare vore ressourcer hertil være utilstrækkelige, men vi vil ikke være i stand til at mestre de grundlæggende principper og at forstå de komplicerede teknikker, med mindre vi har praktiseret dem over en lang tid ... ”

¹⁷ (Lufrano, 2000) s. 240-241 – oversættelse Otto Leholt